

ประเด็นถาม-ตอบ
ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนประกอบของกัญชา/กัญชง

๑. คำถาม ส่วนต่างๆ ของกัญชาและกัญชงที่ผ่านการยกเว้นไม่เป็นยาเสพติด นำมาใช้ในอาหาร ได้หรือไม่

คำตอบ ปัจจุบันประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง กำหนดพืช สัตว์ หรือส่วนของพืชหรือสัตว์ ที่ห้ามใช้ในอาหาร ยังคงมีรายชื่อกัญชาและกัญชงเป็นพืชที่ห้ามใช้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการทบทวนและปรับแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารที่อนุญาตให้ใช้ส่วนของกัญชา/กัญชงได้ โดยอยู่บนพื้นฐานข้อมูลวิชาการ และความปลอดภัยในการบริโภคในระยะยาว ดังนั้น ในขณะนี้จึงต้องรอให้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขมีผลบังคับใช้ก่อน จึงจะผลิตเพื่อจำหน่ายได้

การใช้ส่วนต่างๆ ของกัญชา/กัญชงเป็นอาหาร ต้องมีวัตถุประสงค์ตามขอบเขตนิยาม อาหาร ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ หากมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังสรรพคุณหรือผลต่อสุขภาพ เช่น ด้านอภัยช่วยให้อ่อนหลับ ผ่อนคลาย ไม่จัดเป็นอาหาร ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือพระราชบัญญัตินี้

๒. คำถาม การขออนุญาตผลิตหรือนำเข้า ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบจากส่วนต่างๆ ของกัญชา/กัญชง ต้องขออนุญาตจากหน่วยงานใด

คำตอบ ๑) กรณีผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของเมล็ดกัญชง น้ำมันจากเมล็ดกัญชง และโปรตีนจากเมล็ดกัญชง ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวอาจจัดเป็น “อาหาร” ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ทั้งนี้ ต้องพิจารณารายละเอียดของผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เช่น สูตรส่วนประกอบ วัตถุประสงค์การบริโภค รูปแบบและขนาดการบริโภค อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอยู่ระหว่างการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง กำหนดพืช สัตว์ หรือส่วนของพืชหรือสัตว์ ที่ห้ามใช้ในอาหาร และจัดทำประกาศกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกำหนดคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนประกอบของเมล็ดกัญชง น้ำมันจากเมล็ดกัญชง และโปรตีนจากเมล็ดกัญชง อยู่ ดังนั้น ในขณะนี้จึงต้องรอให้ประกาศกระทรวงสาธารณสุขมีผลบังคับใช้ก่อน จึงจะสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ แต่หากเป็นการนำเข้าเพื่อจำหน่าย ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

๒) กรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบอื่นๆ ของกัญชา/กัญชง ได้แก่ เปลือก ราก ลำต้น เมล็ด ใบ กิ่ง ก้าน

ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอยู่ระหว่างการพิจารณาข้อมูลทางวิชาการและความปลอดภัยของการบริโภคในระยะยาว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนและปรับแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง กำหนดพืช สัตว์ หรือส่วนของพืชหรือสัตว์ ที่ห้ามใช้ในอาหาร ตลอดจนจัดทำข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ต่อไป

ทั้งนี้ กรณีมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังสรรพคุณหรือผลต่อสุขภาพ เช่น ด้านอภัยช่วยให้อ่อนหลับ ผ่อนคลาย ไม่จัดเป็น “อาหาร” ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ แต่อาจจัดเป็น “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒

๓. คำถาม สารสกัดเมล็ดกัญชง และสารสกัด CBD ที่มีสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ ๐.๒ โดยน้ำหนัก แตกต่างกันอย่างใด นำมาใช้เป็นส่วนประกอบในอาหารได้หรือไม่

คำตอบ สารสกัดเมล็ดกัญชง หมายถึง สิ่งสกัดได้จากเมล็ดกัญชง ซึ่งไม่ใช่ น้ำมันหรือโปรตีน และกากหรือเศษที่เหลือจากการสกัดกัญชงที่มีสาร THC ไม่เกินร้อยละ ๐.๒ โดยน้ำหนัก ผู้ขอฯ ต้องส่งข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น ชนิดและปริมาณสารสำคัญ กระบวนการสกัด ตัวทำละลายที่ใช้ในการสกัด ข้อกำหนดคุณภาพของสารสกัด รายละเอียดของกากที่เหลือจากการสกัด วัตถุประสงค์ของการใช้ ประเภทของอาหารที่จะใช้สารสกัดเมล็ดกัญชงเป็นส่วนประกอบ เพื่อประกอบการพิจารณาในเบื้องต้น สำหรับการพิจารณาประเมินความปลอดภัยต่อไป

สารสกัด CBD หมายถึง สาร Cannabidiol ซึ่งถูกแยกหรือสกัดได้จากส่วนต่างๆ ของกัญชา/กัญชง ด้วยกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้สาร CBD ในปริมาณมาก โดยมีสาร THC ไม่เกินร้อยละ ๐.๒ โดยน้ำหนัก สาร CBD มีคุณสมบัติต้านอักเสบ มีผลต่อระบบประสาทและสมอง และทำปฏิกิริยากับระบบต่างๆ ภายในร่างกาย ถูกนำมาใช้ทางการแพทย์เพื่อการรักษาโรคทางจิตเวช และโรคที่เกิดจากความผิดปกติของระบบประสาทและสมอง เช่น ยาแก้ปวด อย่างไรก็ดีตาม การใช้สารดังกล่าวต้องอยู่ในการควบคุมของแพทย์ เนื่องจากมีรายงานอาการไม่พึงประสงค์จากการได้รับสารดังกล่าว เช่น คลื่นไส้ อาเจียน นอกจากนี้ สาร CBD เกิดอันตรกิริยากับยาหลายชนิด (Drug interaction) เช่น Steroids and corticosteroids, HMG CoA reductase inhibitors, Antihistamines, Antibiotics, Immune modulators เป็นต้น

กรณีที่จะนำสารสกัดเมล็ดกัญชงและสารสกัด CBD มาใช้ในอาหาร ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอยู่ระหว่างการพิจารณาข้อมูลทางวิชาการและความปลอดภัยของการบริโภคในระยะยาว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนและปรับแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง กำหนดพืช สัตว์ หรือส่วนของพืชหรือสัตว์ ที่ห้ามใช้ในอาหาร ตลอดจนจัดทำข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ต่อไป ทั้งนี้ หากมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังสรรพคุณหรือผลต่อสุขภาพ เช่น ต้านอักเสบ ช่วยให้นอนหลับ ผ่อนคลาย ไม่จัดเป็น “อาหาร” ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๖๒ แต่อาจจัดเป็น “ผลิตภัณฑ์สมุนไพร” ตามพระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๒

๔. คำถาม หากจะผลิตเครื่องดื่มที่มีการใช้สารสกัด CBD เป็นส่วนประกอบ สำหรับการส่งออกเท่านั้น จะสามารถกระทำได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ ต้องพิจารณารายละเอียดของผลิตภัณฑ์ เช่น สูตรส่วนประกอบ วัตถุประสงค์/ความมุ่งหมายในการบริโภค รูปแบบและขนาดการบริโภค สรรพคุณและการแสดงฉลาก เพื่อพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใด ระหว่างอาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

๔.๑ กรณีผลิตภัณฑ์ที่หรือจัดเป็นเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ต้องดำเนินการดังนี้

(๑) ขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหารเป็นการเฉพาะ โดยต้องแยกสายการผลิตและเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ผลิตเครื่องดื่มทั่วไปและเครื่องดื่มที่มีการเติม CBD เพื่อการส่งออกให้เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน เนื่องจาก ปัจจุบัน CBD ยังเป็นสารห้ามใช้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง กำหนดพืช สัตว์ หรือส่วนของพืชหรือสัตว์ ที่ห้ามใช้ในอาหาร

(๒) สารสกัด CBD ที่ใช้เป็นส่วนประกอบในเครื่องดื่มที่ผลิตเพื่อการส่งออกเท่านั้น ต้องเป็นสารสกัด CBD ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ พ.ศ.๒๕๖๓

(๓) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๕๖) พ.ศ. ๒๕๕๖ เรื่อง เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ไม่ใช้บังคับกับเครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในการส่งออก ดังนั้น หากผู้ขอฯ ประสงค์จะผลิตเพื่อการส่งออกเท่านั้น ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพมาตรฐานและข้อกำหนดต่างๆ เป็นไปตามกฎหมายของประเทศคู่ค้า

ทั้งนี้ สำหรับการผลิตในประเทศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอยู่ระหว่างการพิจารณา ข้อมูลทางวิชาการและความปลอดภัยของการบริโภคในลักษณะอาหารระยะยาว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการ ทบทวนและปรับแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๗๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง กำหนดพืช สัตว์ หรือส่วนของพืชหรือสัตว์ ที่ห้ามใช้ในอาหาร ตลอดจนจัดทำ ข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ต่อไป

๔.๒ กรณีผลิตภัณฑ์ที่หาหรือจัดเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายภายใต้ พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ.๒๕๖๓

๕. คำถาม หากประสงค์จะนำส่วนต่างๆ ของต้นกัญชา/กัญชงที่ปลดพ้นจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท ๕ เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนเอง โดยมีได้จำหน่ายแต่อย่างใด เช่น นำใบกัญชามาปรุงอาหาร หรือเมล็ดกัญชง มาปรุงประกอบ เช่น คั่ว อบ สามารถทำได้หรือไม่

คำตอบ กรณีบริโภคภายในครัวเรือนเอง ไม่ต้องขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ได้จาก <https://cannabis.fda.moph.go.th/>

กองวัตถุเสพติด โทร ๐๒ ๕๙๐ ๗๗๖๑, ๐๒ ๕๙๐ ๗๗๖๙